

Innst. S. nr. 229

(1999-2000)

Innstilling frå samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum om å åpne for at havnevesenets verdier også kan nyttes utenfor det enkelte havnedistrikt, samt å nedsette et utvalg for å få en bred gjennomgang av havneloven med sikte på modernisering og forbedring for å utvikle en effektiv logistikk, god arealutnyttelse til byutviklingsformål og en hensiktsmessig bruk av havnenes verdier og inntekter

Dokument nr. 8:65 (1999-2000)

Til Stortinget

Samandrag

I Dokument nr. 8:65 (1999-2000) fremmer stortingsrepresentant Odd Einar Dørum følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen

- a) myke opp dagens praksis når det gjelder mulighetene for å anvende økonomiske ressurser fra et havnedistrikt i et annet geografisk område,
- b) oppnevne et utvalg med mandat til å foreslå en gjennomgripende modernisering og forbedring av norsk havnelov for å utvikle en effektiv logistikk, en effektiv arealutnyttelse for en god byutvikling og en hensiktsmessig bruk av havnenes verdier og inntekter."

Som bakgrunn for forslaget blir det vist til at det fra flere hold er erkjent at havneloven bør moderniseres og forbedres.

Ifølge norsk havnelov eier kommunene havnene, men havnevesenet har en meget selvstendig stilling når det gjelder administrasjon av havnene. Likeledes er staten ved Fiskeridepartementet sterkt inne i bildet når det gjelder prinsipielle spørsmål, som disponering av havnearealene. Avgifter som kreves inn til havnekassen eller andre inntekter som havnen genererer, skal holdes adskilt fra kommunens øvrige økonomi og midlene i havnekassen kan kun brukes til havneformål. Det kan altså ikke foretas overføringer fra havnekassen til kommunekassen. Dette gjelder ikke bare avgifter og utleieinntekter, men også beløp som genereres ved salg av det som uomtvistelig er havnearealer.

Det har ført til at sentrale områder i mange norske byer fortsatt disponeres av havnevesenet selv om de ikke brukes til havneformål.

De alternative verdiene som havnearealene representerer for mange kommuner kommer ikke til uttrykk i havnevesenets regnskaper. I enkelte havner hvor havneinntektene har vært store, finner man eksempler på betydelige feil- og overinvesteringer i havnesektoren.

I en situasjon hvor flere byer trenger å omdisponere sin arealbruk i sentrale områder, utgjør ofte havnene en viktig del av dette. Havneloven har ikke den nødvendige smidighet i forhold til disse behovene.

Nåværende havnelovgivning har ikke gode nok incentiver for å fremme en effektiv logistikk og heller ikke gode nok koblinger mellom det som er havnens oppgave som losse/lastested og det videre transportarbeid. En mulighet som bør vurderes, er om deler av verdiene havnene representerer kan overføres til andre transportformål enn rene havneformål for å utvikle effektive transport- og logistikk-løsninger i en region.

Hovedformålet med en utredning bør være å se hvilke lovendringer som bør foretas for å sikre fellesskapets interesser bedre enn i dag, både når det gjelder effektiv arealutnyttelse til byutviklingsformål, en effektiv arealutnyttelse og fleksibel havneorganisering for å sikre en god logistikk tilpasset behovene til et moderne næringsliv og en god disponering av de verdier og de inntekter som våre havner genererer.

Forslagsstilleren foreslår i dokumentet at:

- a) En ved praktiseringen av dagens havnelov legger til rette for at verdier som frigjøres innen et havne-

distrikt f.eks. ved salg av eiendommer kan nyttes utenfor havnedistriktet, men til havneformål.

- b) Det oppnevnes et utvalg med henblikk på en bred gjennomgang av lov om havner og farvann m.v. Viktige punkter i utvalgets arbeid bør være:
- Kommunenes rett til å disponere over havneområdene - forholdet kommune-stat. Herunder vurdere bruken og fordeling av havneområdets verdier og inntekter.
  - Muligheter for å utvikle en effektiv logistikk tilpasset et moderne næringsliv.
  - Havnelovens omfang og forholdet til annen lovgivning.

Komiteen sine merknader

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sigrun Eng, Eirin Faldet, Gard Folkvord, Sverre Myrli, Gunn Olsen og Ola Røtvei, frå Framstegspartiet, Thore Aksel Nistad og Christopher Stensaker, frå Kristeleg Folkeparti, Rigmor Kofoed-Larsen og Jan Sahl, frå Høgre, Ellen Gjerpe Hansen og leiaren Oddvard Nilsen, frå Senterpartiet, Jorunn Ringstad, frå Sosialistisk Venstreparti, Inge Myrvoll, og frå Venstre, May Britt Vihovde, viser til vedlagd fråsegn av 23. mai 2000 frå Fiskeridepartementet i saka.

Komiteen er samd i at havne- og farvasslova treng revisjon. Komiteen finn i samband med dette å vise til merknader i m.a. Innst. S. nr. 254 (1996-1997) og Budsjett-innst. S. nr. 13 (1999-2000). Komiteen vil peike på den heller lange tida det har teke sidan desse merknadene låg føre til det no er teke initiativ til sette ned eit utgreiingsutval til å vurdere hamne- og farvasslova.

Komiteen har merka seg forslaga i dokumentet. Komiteen vil likevel vise til at lovendringar i havne- og farvasslova må byggje på eit grundigare utgreiingsarbeid enn det som kjem fram av Dokument 8-forslaget.

Komiteen er kjent med at arbeidet med revisjon av lova er sett i gang i Fiskeridepartementet, og at det i 1999 er gjennomført eit internt forprosjekt i departe-

mentet. Komiteen har merka seg at samansetjinga av utvalet som skal greie ut saka, er under avklaring.

Komiteen har merka seg at økonomiske ressursar frå eit hamnedistrikt etter lov av 8. juni 1984 nr. 51 om hamner og farvatn m.v. kan brukast i eit anna geografisk område. Komiteen vil ut frå dette be departementet utnytte dei moglegheiter som ligg i dagens lovverk. Komiteen har merka seg statsråden sitt svar om at gjeldande regelverk ikkje er tilpassa den situasjon som Dokument nr. 8:65 (1999-2000) tek opp, og at spørsmålet aktualiserer problem som prinsipielt og praktisk har eit slikt omfang at dei bør vurderast i samband med lovrevisjonen. Komiteen er samde med statsråden i dette.

Komiteen er kjent med at Stortinget ved behandlinga av St.meld. nr. 46 (1996-1997), jf. Innst. S. nr. 254 (1996-1997), slutta seg til at hamnekassa sine midlar berre kan nyttast til hamneformål. Komiteen viser til statsråden sitt svar kor han legg dette til grunn i mandatet for utgreiingsutvalet som no vert sett ned. Komiteen meiner ein må ha ei open drøfting av dette spørsmålet, på bakgrunn av at dei betydelege arealverdiar som ligg i dagens hamneareal både er skapt av hamna si verksemd og av hamnebyen sin utvikling.

Komiteen meiner at mandatet til utgreiingsutvalet burde ha ei vidare ramme enn det departementet legg føringar for, m.a. open drøfting av bruken og fordelinga av hamneområdet sine verdiar og inntekter, utvikling og forbedring av hamnelova for å utvikle ein effektiv logistikk og ei effektiv arealutnytting.

Komiteen si tilråding

Komiteen har elles ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjere slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:65 (1999-2000) - forslag fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum om å åpne for at havnevesenets verdier også kan nyttes utenfor det enkelte havnedistrikt, samt å nedsette et utvalg for å få en bred gjennomgang av havneloven med sikte på modernisering og forbedring for å utvikle en effektiv logistikk, god arealutnyttelse til byutviklingsformål og en hensiktsmessig bruk av havnenes verdier og inntekter – blir å leggje ved protokollen.

Oslo, i samferdselskomiteen, den 8. juni 2000

Oddvard Nilsen
leiar

Sigrun Eng
ordførar

May Britt Vihovde
sekretær

Vedlegg**Brev frå Fiskeridepartementet v/statsråden til Samferdselskomiteen, datert 23. mai 2000****Dokument nr. 8:65 (1999-2000) - Fiskeridepartementets uttalelse**

Jeg viser til brev fra Stortinget ved Samferdselskomiteen av 10. mai 2000 hvor det bes om Fiskeridepartementets uttalelse til:

"Dokument 8:65 (1999-2000) Forslag fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum om å

- a) åpne for at havnevesenets verdier også kan nyttes utenfor det enkelte havnedistrikt,
- b) nedsette et utvalg for å få en bred gjennomgang av havneloven med sikte på modernisering og forbedring for å utvikle en effektiv logistikk, god arealutnyttelse til byutviklingsformål og en hensiktsmessig bruk av havnenes verdier og inntekter."

(Oppdeling i punkt a og b fremgår av det vedlagte forslag.)

Jeg vil uttale følgende:

Fiskeridepartementet er ansvarlig for at regelverk m.m. holdes oppdatert og er egnet til å regulere det respektive område i samsvar med samfunnsutviklingen. Jeg er enig i at Havne- og farvannsloven er moden for revisjon. Arbeidet med revisjon av loven er satt i gang. Det er i 1999 gjennomført et internt forprosjekt i departementet og sammensetningen av et utvalg for å forestå videre utredning er nå ved å være avsluttet.

Til forslagens punkt a)

Muligheter for å anvende økonomiske ressurser fra et havnedistrikt i et annet geografisk område foreligger allerede etter lov av 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. Begrensningen ved at havnekassen kun kan benyttes til havneformål innebærer ingen ubetinget geografisk begrensning i den forstand at havnekassens midler kun kan brukes innenfor havnedistriktets grenser. Ved interkommunalt havnesamarbeid kan det eksempelvis opprettes en felles havnekasse til benyttelse innenfor samarbeidets totale havnedistrikt.

Etter havne- og farvannslovens § 12, 2. ledd kan to eller flere kommuner for hele eller deler av kommunene opprette interkommunalt samarbeid og organer for slikt samarbeid. Dersom kommunene ikke blir enige om et slikt samarbeid på frivillig grunnlag, kan staten (Kongen) gi pålegg om slikt samarbeid. Hvis ikke annet bestemmes, vil interkommunale samarbeidsorganer ha samme myndighet som kommunene

har etter havne- og farvannsloven til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrifter.

Gjeldende regelverk er imidlertid ikke tilpasset den situasjon stortingsrepresentant Dørum tar opp. Spørsmålet aktualiserer problemer som prinsipielt og praktisk har et slikt omfang at de bør vurderes i forbindelse med lovrevisjonen. Jeg vil særlig vise til at for nasjonale og regionale havner er dette problemer som også angår de regioner som er havnenes oppland.

Til forslagens punkt b)

I St. meld. nr. 32 (1995-96) Om grunnlaget for samferdselspolitikk varslet Fiskeridepartementet at en tok sikte på å igangsette arbeidet med en alminnelig revisjon av lov av 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. (havne- og farvannsloven). Dette gjentas i St. meld. nr. 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport hvor det fremheves at det som ledd i dette arbeidet vil settes i gang en utredning om organiseringen og styringsformen for norske havner. Stortingets samferdselskomite kom senest tilbake til spørsmålet i budsjettinnstilling S. nr. 13 (1998-99). Komiteen viser der til sin behandling av St. meld. nr. 46 (1996-97) i Innst. S. nr. 254 (1996-97) og uttaler at det foreligger et behov for en gjennomgang av havne- og farvannslovgivningen. Samferdselskomiteen forutsetter at dette arbeidet blir satt i gang så fort det lar seg gjøre og peker igjen på behovet for en gjennomgang av organisasjons- og styringssystemer for havner.

Som oppfølging er Fiskeridepartementet som nevnt nå i gang med å nedsette et utvalg som skal vurdere og utrede de til dels kompliserte og viktige spørsmål som knytter seg til utarbeidelse av en ny havne- og farvannslov. En ny lovgivning utformes som en rammelov som vil muliggjøre tilpasning av enkelthetene i regelverket i lys av utviklingen når det gjelder så vel transportbehov og handelssamkvem som tekniske og sikkerhetsmessige forhold.

Stortinget har i forbindelse med sin behandling av St. meld. nr. 46 (1996-97) sluttet seg til at også i framtida skal havnekassens midler bare kunne nyttes til havneformål, jf. Innst. S. nr. 254 (1996-97), side 15. Fiskeridepartementet legger derfor dette til grunn i mandatet for utredningsutvalget som nå settes ned.

Jeg legger således til grunn at det vil komme forslag fra utredningsutvalget om en gjennomgripende modernisering og forbedring av norsk havnelovgivning som også vil ha betydning for de hovedpunkter som berøres i Dokument nr. 8:65-forslaget.

